

שנמצא בזית מן המת תחוב בקרקעיתו של ספינה, ובאותה הספינה היה מי חטאת ומאותה שעה גזרו בזה (חגיגה כ"ג ע"א): וכן רב דבא מעשה לפניו בהאי גברא דמחזיר רישיה נפל מיני, אסיק תרין אסרינהו נהלי' ואסר מזה כל בשר שנתעלם מן העין (חולין צ"ה ע"א וע"ב): וכן רב דאסר כהל משום מעשה שהיה דאקלע לטטלפיש, דלא ידעו דבשר בחלב אסור, והחמיר עליהם אף בכהל (חולין ק"י ע"א): ור' ישמעאל בשמעו גזירת חכמים זקני ב"ש וב"ה בעליית חזקיה בן גרון, דלא יקרא לאור הנר שמא יטה, חישב בדעתי דהיא גזירה רחוקה, ואמר דהוא יקרא ולא יטה, ובקש להטות והוכרח להודות שגדולים דברי חכמים בגזירתם: וכן ראינו עוד שני פעמים דרך ר' ישמעאל דהפליג לשבח גזירתם של חכמים, ע' (חגיגה כ' ע"א) שני דברים שבאו לפניו, וכשהכיר עוצם עיונם של החכמים, אמר כמה גדולים דברי חכמים, בלבו לשמרו טהור, אין בלבו לשמרו טמא: ובפרט משרבו עוברי עבירה דעשו באיסור, ואמרו עשינו על צד היתר, אסרו להם חכמים את דרך היתר למען לא ישאר להם מקום להצדיק מעשיהם: אמרו משרבו עוברי עבירה ומכוונים לטיב שדיהם בשביעית, ואומרים שמלקטים עצים ועשבים, אסרו להם חכמים ללקט מתוך שדהו (משנה א' פ"ד דשביעית): וכן אמרו בתחלה המבשל בשבת בשוגג יאכל והה"ד לשוכח, משרבו משהין במזיד ואומרים שכחים אנו, חזרו וקנסו על השוכח (שבת ל"ה ע"א): ועוד מצינו בתחלה ה"י רוחצין בחמין שהוחמו מערב שבת, התחילו הבלנין להחם בשבת ואמרו מע"ש הוחמו, אסרו את החמין (שבת מ' ע"א): וכן אסרו ספיחי שביעית מפני עוברי עבירה, שלא ילך ויזרע תבואה וקטניות בסתר, וכשיצמ' יאכל מהם ויאמר ספיחים הם (רמב"ם פ"ד מה' שמיטה ה"ב) וע' מרן הכ"מ דלמד מן המשנה דמטעם זה אסרו הספיחים:

והרבה גזירות מצינו מפני החשד, היינו שנעשה בהכשר והעם יחשדו אותו דעשה שלא כדין, ואמרו במשנה דשקלים פ"ג מ"ב כשהיה תורם תרומת הלשכה, אין רשאי

מן הארץ הרי זה גזל מדבריהם: הגזול נחיל של דבורים או שמנעה מבעליו אם באו לרשותו הרי זה גזל מדבריהם: אסרו חכמים להלוות לעכו"ם בריבית, גזירה שמא ילמד מן מעשיו: אבק רבית כגון רבית מוקדמת וריבית מאוחרת אסור מדרבנן, גזירה שמא יגרור וילווה בריבית קצוצה: שטרי חוב המוקדמין פסולין לגבות ממשועבדים אפילו מזמן שני, גזירה שמא יגבה מזמן ראשון: מדבריהם שיתאבל איש על אשתו הנשואה, גר אסור באמו ואחותו מדרבנן גזירה שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה: ועיין רמב"ם פ' כ"א מה' איסורי ביאה הרבה סייגים וגזירות שעשו חז"ל בעריות להתרחק מן הכיעור: וכל אלו הגזירות וכיוצא בהם אשר הזכרנו כאן, נסבו קצתם, מפני החוב אשר מיטל על החכמים לעשות משמרת לדברי תורה, והכירו תהלוכות בני אדם, שהנקל בעיניהם, לשכוח מעשיהם ולעבור על איסורי תורה, ע"י טרדותיו העצומות, כמו דמשא ומתן ומקח וממכר בשבת מותר מן התורה, ואולם אין אפשרות להתעסק בענין זה שלא יבא לכתיבה ורשימת חשבונותיו, מפני זה אסרו כל אלו מפני דקרב לודאי שיטעו בכך, וכן איסור הרכיבה בשבת קרוב לודאי שיחתוך זמורה: והרבה גזירות ותקנות חז"ל אשר נראו בראשית ההשקפה לחששות רחוקות היות, הנה לא גזרו רק על ידי שבא מעשה לידם, כמו שראינו שתקנו זמן בגיטין גזירה שמא יחפה על בת אחותו (גיטין י"ז ע"א) שמא תזנה, ויתן לה גט ויאמר דכבר נתגרשה קודם הזנות, הנה מבואר שם בירושלמי דגיטין דכן אירע באמת מעשה כזה, ומן מאורע הלז התחילו להנהיג זמן בגיטין וכן אמרינן בירושלמי פ"ד דמגילה עזרא תקן שתהא אשה חוגרת בסינר, מפני מעשה שאירע שרבעה קוף כדרכה ושלא כדרכה, ומני אז תקן שתהא חוגרת בסינר מלפניה ומאחריה: וכן גזירה שלא יצא בסנדל המסומר, מפני מעשה שאירע שנהרגו המון רב ע"י הסנדלים המסומרים (שבת ס' ע"א) ומפני זה אסרו: ואסרו להעביר מי חטאת בנהר ובספינה מפני מעשה שאירע,